

Katolícka univerzita v Ružomberku

Filozofická fakulta

Katedra filozofie

Hrabovská cesta 1/1652

034 01 Ružomberok

Tel.: 044/4332445, fax: 044/4332443

Trnavská univerzita v Trnave

Teologická fakulta

Kostolná 1, P. O. Box 173

814 99 Bratislava

Vec: Oponentský posudok na habilitačnú prácu

Ružomberok, 7.2.2022

Autor: Mgr. Ján Hrkút, PhD.

Názov diela: Hypotéza o redukovateľnosti východiska dvoch druhov kresťanskej filozofie

Ján Hrkút sa vo svojej habilitačnej práci venuje problému z oblasti filozofie náboženstva, konkrétne odhaľovaniu predpokladov chápania kresťanskej filozofie. Ako sa vyjadruje v abstrakte, overuje v nej hypotézu o redukovateľnosti spoločného východiska dvoch hlavných typov kresťanskej filozofie, augustiniánskeho a tomistického. Okrem toho obhajuje tézu, že oba tieto typy sú redukovateľné na augustiniánsky princíp. Aj keď je to práca systematická, všíma si aj dejinné chápanie kresťanskej filozofie v jednotlivých obdobiach, nedávnu diskusiu najmä vo Francúzsku v 20-tych a 30-tych rokoch 20. storočia a súčasnú diskusiu v Čechách a na Slovensku a v anglickom jazykovom prostredí.

Práca sa skladá z úvodu, štyroch kapitol a záveru. V úvode predstavuje motiváciu a cieľ svojej práce. Ako cieľ formuluje hľadanie odpovedí na tri otázky: 1) Čo je kresťanská filozofia? 2) Aké sú dva základné druhy kresťanskej filozofie? 3) Dajú sa redukovať dva druhy kresťanskej filozofie na jedno východisko? Potom to zhrňuje do úlohy lepšieho objasnenia pojmu kresťanskej filozofie. V prvej kapitole predstavuje stav diskusie o tejto

otázke, a to najmä v ranokresťanskom období a potom v 20. storočí. Tu veľa čerpá z nedávneho diela Karamanolisa a z Hadota. Predstavuje tu kritiku pojmu kresťanskej filozofie z tábora novopozitivistov i jej chápanie v ranokresťanskom myslení. V druhej a tretej kapitole prináša námietky a významy kresťanskej filozofie, najmä pod vplyvom diela Josefa Seiferta *Kresťanská filozofia a slobodná vôľa (Christian Philosophy and Free Will)* z roku 2019. V druhej kapitole si všima negatívne vymedzenie kresťanskej filozofie Seifertom, teda čím nie je, a v tretej kapitole prináša pozitívne vymedzenie kresťanskej filozofie. Vo štvrtej kapitole, ktorá je systematicky ťažiskom celej práce, predstavuje vlastné riešenie daného problému pod vplyvom diskusie a kritiky článku Winfrieda Löfflera z roku 2013. Tu rozvíja niektoré myšlienky, ktoré už publikoval vo vedeckých štúdiách.

Samotná štruktúra práce je trochu ťažkopádna a málo prehľadná. Formuluje totiž hypotézu, tézu cieľ, čiastkové úlohy cieľa práce. Na tieto čiastkové úlohy aj odpovedá v závere. Ku skvalitneniu práce by asi pomohlo jasnejšie a prehľadnejšie formulovanie štruktúry práce. Vo 4. kapitole na s. 69 hovorí o hypotéze spoločného východiska, a niekoľko riadkov pod tým o téze toho istého východiska. To navádza dojem, že hypotézu a tézu chápe v rovnakom zmysle. Vhodnejšie by bolo používať iba výraz tézu, ako sa to používa vo filozofii. Hypotéza sa používa v prírodných a spoločenských vedách.

Práca predstavuje precíznu snahu o vymedzenie pojmu kresťanská filozofia v diskusii s názormi z antickej, stredovekej i súčasnej filozofie. Pod vplyvom názorov viacerých autorov (Löffler, Volek) pripúšťa dva hlavné typy kresťanskej filozofie v súčasnosti, augustiniánsky a tomistický. Náročným skúmaním predpokladov za pomoci dodatočných hypotéz odhaľuje, že aj Löffler, ktorý je zástancom tomistického riešenia chápania kresťanskej filozofie, používa ako predpoklad aj augustiniánsky typ kresťanskej filozofie. Tým sa podľa neho všetka kresťanská filozofia dá redukovať na augustiniánsky typ ako na jedno spoločné východisko. Avšak vzápätí na to od určitej časti ešte aj augustiniánsky typ rozlišuje na viac a menej striktný, takže sa zdá, že predsa len v ňom pripúšťa určité odlišnosti, čo je dosť podobné odlišnostiam medzi augustiniánskym a tomistickým typom kresťanskej filozofie. Okrem toho si treba všimnúť, že tá redukcia na jedno východisko vychádza z predpokladu dvoch hlavných typov kresťanskej filozofie. Ale nezahŕňa podrobnejšie skúmanie aj ostatných odlišných typov kresťanskej filozofie, ktoré možno nie sú tak vplyvné a tak početne zastúpené. Ale redukcia na jedno východisko je platná len pri odhliadnutí od ostatných typov kresťanskej filozofie. To však predstavuje určité zjednodušenie celej situácie, čo by sme mohli nazvať aj idealizáciou. Tento aspekt autorovi unikol, alebo ho nepovažoval za dôležitý.

Omyl Boha medziery možno chápať pre prírodovedecké vysvetlenia, ale ťažko pre teologické a filozofické vysvetlenia. Okrem toho nie je jasné, prečo sú určenia hraníc riešiteľnosti vo filozofii problematické (s. 92). Chápanie kresťanskej filozofie Jánom Zlatoústym mohol mať autor uvedené aj z originálu diela (In Kalendas): Migne, PG 48, 956, 701. V druhej a tretej kapitole autor väčšinou len preberá názory Seiferta z jeho diela (2019), je tam málo kritický a málo originálny.

V práci autor sa dopustil aj niekoľko málo gramatických nepresností, najmä s písaním čiarky. Spomeniem len niektoré príklady, napr. na s. 29: Tomáš Akvinský J. Duns Scotus, s. 31: otázku čo sa takýmito adjektívami, s. 41: kresťanstva Pre toto, s. 46, pozn. 43: medzi filouofiou, s. 53: do dvohc právd, s. 56, pozn. 56: Löffler ..., s. 59: tematickú príbuznosť ako sme uvádzali vyššie, s. 78: tomistickej línie môžeme si všimnúť.

Napriek spomenutým výhradám považujem danú habilitačnú prácu za originálnu a po jej obhájení navrhujem udeliť autorovi titul docent v študijnom odbore systematická filozofia.

Peter Volek